

Activitat de millora d'un entorn natural

ELS PANTANS TAMBÉ TENEN PLATGES

17

Nivell educatiu/destinatari: a partir de 9 anys.

Nre. participants: 20-30 (ràtio 1/20).

Durada: 8 hores.

Espai necessari: Ambients naturals.

Recursos i materials:

- Eines (galledes, rasclats, guants, bosses d'escombraries...).
- Informació i recursos sobre deixalles.

CRITERIS	
1	●
2	●
3	
4	●
5	●
6	●
7	●
8	●
9	●
10	●
11	●
12	
13	●
14	●
15	●
16	
17	●
18	
19	●
20	●
21	●
22	●
23	
24	
25	●
26	●
27	●
28	
29	●
30	●

Objectius, continguts i finalitats

Mètode

Avaluació

Recursos

Territori

Organització i planificació

Objectius

- Realitzar una acció que comporti una millora ambiental en un entorn natural.
- Practicar habilitats organitzatives en el desenvolupament de projectes i capacitats personals posades al servei dels altres.
- Aprendre a interpretar mapes.
- Conèixer els impactes ocasionats pels residus en un medi concret.

Continguts destacats

- Organització d'una intervenció en el medi natural en grup (consens sobre l'acció, priorització d'actuacions...).
- Impactes ambientals, problemàtiques ambientals.

Com es fa l'activitat?

1. Preparació 2 hores

L'activitat s'inicia amb un breu itinerari motivacional i d'immersió dels participants en el context, per la riba de l'embassament de Sau, recurrent-ne

les vores i descobrint la gran quantitat i diversitat de deixalles que el riu Ter ha anat acumulant, amb el temps, als seus marges.

Reflexionem amb el grup de participants sobre l'origen de les deixalles, debatem si representen o no un problema ambiental, i quines en són les causes i les possibles conseqüències.

De la lectura de la realitat que fan els participants s'emmarca la necessitat de respondre, a curt termini, al problema ambiental de l'abocament de deixalles al riu, de l'acumulació d'aquestes al pantà i de l'impacte de la contaminació. A partir de les explicacions i els raonaments fets pel grup de participants, s'acorda una representació col·lectiva sobre la problemàtica concreta. A tall d'exemple, podria ser similar a aquesta: «La nostra manera de viure acumula deixalles en punts crítics del nostre sistema. Actuacions sobre les platges del pantà (escala local) estan estretament relacionades amb els estils de vida, els productes de consum i com es gestionen (escala global)».

Ens plantejem la possibilitat i la necessitat de fer una actuació de millora, concretant els nostres objectius (realistes en funció del temps de què disposem i de la quantitat de participants implicats).

A mesura que anem concretant l'abast i l'impacte de l'activitat col·lectiva, fem explícits els objectius operatius de l'acció (netejar certa superfície de la riba del pantà, pesar les deixalles, quantificar la tipologia de deixalles trobades, notificar-ho a les autoritats pertinents i difondre'n l'actuació...), però, a la vegada, també fem explícits els objectius d'aprenentatge vinculats i necessaris per dur a terme l'actuació (aprendre a interpretar mapes, aprendre a treballar cooperativament, a arribar a un consens, conèixer els impactes de determinats residus en el medi...).

2. Desenvolupament 1 dia

Planifiquem i ens organitzem:

En grups de treball s'organitza l'acció de millora ambiental, el seu abast i les actuacions concretes que se'n deriven. Cada grup assumeix una responsabilitat de planificació concreta (material i logística, seguretat...) i exposa a la resta del grup les pautes i les consideracions que cal tenir en compte per preparar i planificar correctament l'actuació.

Els participants, organitzats en grups, treballen sobre el mapa els punts crítics i el sistema logístic de recollida de deixalles, identifiquen punts intermedis de recollida, preparen el material necessari (guants, galledes, bosses...), acorden normes de seguretat i prevenció de riscos, i la temporalització de l'actuació.

Actuem:

Els participants desenvolupen les seves tasques pactades en grups de treball: retiren les deixalles del marge del pantà, les pesen, les identifiquen i les separen en grups de residus diferents.

Comuniquem:

Serà molt important que destinem un temps a comunicar i difondre els resultats de l'acció de millora ambiental, perquè més enllà de mostrar la utilitat de l'actuació i d'ajudar a sensibilitzar, els participants fan l'esforç de construir con-

clusions a partir dels aprenentatges viscuts en l'acció.

Podem decidir diferents maneres de fer aquestes difusions. L'una pot ser

elaborar una exposició artística de deixalles penjades sobre una xarxa de pescadors. Creem monstres amb les deixalles, o posem nom a aquestes noves «espècies d'animals» en funció de la perillositat dels residus. D'aquesta manera apareixen «espècies rares» com ara *Rodus cautus* o *Rodus minor* per a les diferents rodes de vehicles recuperades, o les tòxiques *Spraifera desodorantica* o *Spraifera insecticida*, per als nombrosos esprais localitzats.

Així mateix, podem comunicar visualment les dades del pes, les possibles procedències, la perillositat i els impactes dels residus extrets del pantà.

L'activitat finalitza amb la comunicació de l'actuació i la denúncia del problema a diferents autoritats i entitats (alcaldes, mitjans de comunicació, consorcis...), amb propostes de millora per prevenir la repetició periòdica de la situació problemàtica.

3. Avaluació i seguiment

Es crea un espai de debat i reflexió entorn a la relació entre la situació problemàtica ambiental sobre la qual hem actuat com a grup, i la quotidianitat i la manera de viure pròpia dels participants, analitzant de manera crítica responsabilitats compartides de cadascú.

Es destina un temps a avaluar els resultats de l'acció (èxits, encerts, problemes sorgits...), però també els aprenentatges relacionats, fent explícits els canvis produïts a nivell personal (interpretar mapes, treballar en grup...).

Suggeriments i orientacions didàctiques

La neteja dels residus d'un pantà és només un exemple de projecte d'aprenentatge-servei que podem replicar a molts altres contextos i situacions (amb altres necessitats comunitàries i altres problemes ambientals per solucionar).

Un projecte d'aprenentatge-servei contempla cinc ingredients bàsics: (1) ha d'existir un servei real «per als altres» (alteritat) i ocasionar un impacte real a l'entorn; (2) cal que existeixi un aprenentatge clar associat al servei; (3) amb un projecte educatiu intencionat, planificat i avaluat; (4) que comporti implicació i protagonisme dels participants; (5) i que existeixi consciència de projecte,

de la utilitat social i ambiental d'allò que s'està fent.

D'altra banda, hi ha principis i criteris que ens ajuden a millorar la qualitat dels projectes d'aprenentatge-servei (justificació i acceptació social del servei; vinculació molt estreta entre el servei i l'aprenentatge; adequació del servei a l'edat; treball en xarxa amb altres entitats; equilibri entre la participació individual i de grup...).

Per saber-ne més...

PUIG, J. M. (coord.). *Aprendizaje servicio. Educar para la ciudadanía*. Octaedro, 2006.

TAPIA, M. N. *Aprendizaje y servicio solidario*. Ciudad Nueva, 2006.

www.aprenentatgeservei.org / Guia «Aprenentatge-servei i educació ambiental». Fundació Catalana de l'Esplai.

Autoria

Fundació Catalana de l'Esplai

Riu Anoia, 42-54

08820 el Prat de Llobregat

Tel. 93 474 74 74

c/e: jgarcia@esplai.org

Web: www.esplai.org

